

Nri 7 - 8. Shkodër Nânduer - Dhetuer 1920. Vjeti i II.

AGIMI

E përkohshme letrare - politike

DEL NË FILLIM TË Ç' DO MOJI.

Organ i Shoqnis "VLLAZNIJA,,

E drejton: Prof. KARL GURAKUQI.

PËRMBAJTJA E LÂNDËS

Avni Rustëmit	Omega.
Nji problem për t' u zhvillue	Karl Gurakuqi
Oriku	K. K.
Suli në fillim të vet	M. K.
Grat e anës së lëmit	M. L.
Athletismi	Athlet
Kosova (Serbi e vjeter).	Kriso Koci
Vlona në kohë të mesme	Hil Hosi
Mbledhja Komtare Konstitucionale	Mustafa Krasja
Mbledhja Përngrejtse	Mustafa Krasja
Lajme vëndi	Chronologus

Mbarshtrues: ALI KORSHI

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

**BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)**

E PËRKOHSHME LETRARE - POLITIKE

DEL NË FILLIM TË Ç' DO MOJI.

Nri 7 - 8

Nânduer - Dhetuer 1920.

Vjeti i II.

PËR KUJTIM TË DITËS SË FLAMURIT

Avni Rustêmit^(*)

Epma dorën, djaloc, me të cilën mbarë
së zezuemes Shqypтари faqet i a zbardhe;
epma dorën, o i Madh ndër të mëdhaj Shqyptarë
perse në ket ditë fatbardhe, *

n' êmën të komit të gazmuem një të puthun të xehtë
mbi të dishroj me shtypë. Per të sot Ora
e Shqyptaris u njallë, të ré fitoj jetë,

Avni Rustêm, të lumët dora!

Strukun në strofuj të praruem, larg vëndit të parve,
mâ të madhen po i perbluete këtij trathiti
dhelpna e Tiranës, tu vû mbi vorr të Shqyptarve

të zgavrrueme 'i rrasë: Serbi!

Por të mrrijti ditë. Esad! Gjith - herë sundimin
e pädrejtë në ket botë nuk do t' a mbaje!

Nji Zot' dhe për né giindet qi ndeshkimin

mibi kobe të mëdhajve e fajë

e lëshon si rrfë!... 'Dhe ti, fatos, mizorit,
mâ të flligtit gioks, qi duel nânet shqyptare,
dy pluma i ngûle ndërsâ pshtetë krahnorit

rritë të njaj çues kurvare.

Oh të lumët! Tri hera të lumët! Ti e komit nderat,
shqypen dy - krênash me dy pluma pshtovë:

të lirshëm flutrimin prap i a dhae në belera

Avni, trim Libonovë!

Çë se nisi në dorë të shqyptarit m' vetue
gjakderdhës çeliku e deri në ditë të sotit,

kurr mâ bukur në vesh nuk pat t'vishue

puskë për an të Kastriotit!

(*) Në ket këngë auktori nuk ka kurrresi menduar se ç' qe në vendl vrasjen e një gjaksori e me u
gëzue për të në një mënyrë direkte; por në një mënyrë indirekte qe gëzohet për rrjedhimë të frytshme
t'asaj vrasje, shka nuk i knndershton ligjës morale.

Në treg të Parisit të paturp klysht e Balkanit
 copa copa Shqypënin me e shkye kan ngà:
 e të mëdhajt e botes vesh nuk i vënë zânit

të njaj komi qi në gjak là,

veç kah liriya ofshân! Inful e Lirë
 e arbnorë mëndëhollë po Shqyptarija e mjere
 çon n' at kuvënd qi së don me e njoftun të lirë
 por nën zgjedhë të huej përherë.

Kaq i perlyem prà ndër dej t' onë po vloka
 gjaku i Kastrijotit të Madh? a por jëm copa
 mishit gjetë në rrugë, qi lëndë si krymbat toka
 kshtû me na shkelë Europa?...

Por, jo! Mâ bota nuk do të losë me né!
 Mish për zgrof të huejve së do t' jesë mâ Shqypëniya!
 Jetë kà per të pasun shum mâ të fortë e të ré
 një nânë qi falë Avniya!

Diplomata, ju pushkes qi shertimat
 të tanë një komit përmedhë, i a ndit tash zânin;
 kështû dredhis s' uej dijnë me i u gjegjun trimat
 qi bân m' u lëkundë Ballkanin.

Kështu putin t' ând, Diplomati, platosi
 pushka e Shqypëtarit tue trândë male e kodra,
 e i a ndjeu zânin qi shkaktoj fatosi,
 Vlona, Tirana e Shkodra.

Zânin t' a ndjeu kush në shëjten hije të Tomorrowit
 kje rritë, o Avni, per fille të nâlta e të pastra,
 e coptoi zgjedhen permby gryka të vorrit

Valona e Argjirokastra.

Këqyri çunat e Vlonës kû fill mâ së parit
 një flamur shëjt m' u shtjellë kuq-zî pat xânë;
 në kushtrim kan dalun të gjith kundra trathtarit
 e mrëndë mâ nuk e lânë

Ah! bâ mblojë qêjsh, nuk shkryhet kot flatori
 nepër rruga të Vlonës kreshnike, o urdi latine;
 kaq kob s' âsht mësuemun kurr me e bartë arbnori
 qi leu mbi shkânë Kaninë.

Këqyri në burgje të Tiranës tue turfullue
 prej disprimit trathtorët: një dorë vigânit
 n' at terr i ferfulloj qi kshtû m' i a shu
 faren e ndytë t' otanit.

Sodit, Avni, se që larta punë po ndollin
 qyshë se shtat - krénash hydës, i the turrin,
 zëmren e Atdeut sodit, Ahmed Zogollin,
 sodit Bajram Beg Currin,

BIBLIOTEKA PUBLIKE
 "MARIN BARLETI"
 SHKODER (2018)

djelt e Shkodrës trimneshë, burrat Kruetanë,
 Hot e Grudë e Postripë si në fushë të Koplikut
 bashkë me Shkrel e Kosovë kan ngâmun të tânë
 me i bâmun ball amikut.

Kush shkëndi kaq të ndezët atdhedashtnije kalli,
 Avni, në zêmra shqyptare? e vrumullisi
 komi kaq fort? a ndoshta i u ngrëh balli
 prej pushkës qi në Paris krisi?...

Por shka po shof?... një hije e zezë nën të prehta
 badra qi lot, kush âsht? e vrik në llogore
 kû Shqypitari lufton për tagre të veta
 po nget në shpejtë zhgjetore?...

Ah! të njofta, Hasan! Shqyptarit prap sot doren
 hija e jote miqsisht âsht tue i a qokë,
 e i falesh nderës qi, vedit tue shi koren,
 të pâlâm nuk të la nën tokë.

Prej llogorit të mbuluem në çuba të morrisit,
 kû në pritë burrnija rrîn qi tokën shêmi,
 hije e madhnueshme, flutro në burg të Parisit,
 flutro te Avni Rustëmi!

e rroke të Madhin qi dneson në veriga,
 shpesh të rrahuna mbi kullen të pâtrejstis,
 pse shortet Atmes nuk i a lëshoj në karriga
 të ndÿeta të diplomatës.

Qindro, fatos, n' at burg! Zêmren trishtimit
 kurr mos i a lësho! Per ditë me të haptat fletë,
 hekrat një shqype tue t' i rrahë të burgimit
 freskë tash të bjen e jetë.

Qindro, fatos! e në kjoftë se koc e lëkurë
 do të jetsh në burgim, me hije kerçenimtare
 prej të terrshmit burg tash bân m' u dridhë dikurë
 farën e zezë trathare.

Tash i difton ti botës se shêite 'i bë
 vllaznisht burrat i lidhi kah Shqypëniya,
 se mâ kurr bota nuk do të losë me 'i bë
 kû prej tash lënë Avniya!!

Omega.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
 "MARIN BARLETI"
 SHKODER (2018)

Nji problem për t' u zhvillue.

Shkruen : KARL GURAKUQI.

Nuk janë kurr të mbramë ata, qi i apin
drejtim popullit, por janë gjithmonë
të parë. (Björnson.)

Vullndeti i jonë ka nevojë për ndihmë e edhe na ket ndihmë mund t'i a apim. Kanë jetue shum njerz e jetojnë edhe sot, qi trupin e vet e kanë mbajtë për një sënd të poshtëm e të keq e qi prandej janë orvatë e orvaten me e ndeshkue me pëndesë e me e mûndue, tue kujtue se me ket mënyrë trupi i marrun me të keq bâhet mâ i ndigjueshëm e i nënshtrohet shpirtit. Por kà edhe njerz, qi e çmojnë e i apin rându trupit mâ tepër se duhet: kërkojnë haenat mâ të mirat e pijnat mâ të kândshmet; ruhen prej ajrit të keq; për një dhimbë sado të vogël kerkojnë ç'mos: sot ket mjet e nesër at tjetrin; pvesin për këshille tash ket mjek e mâ vôn një tjetër; në një fjalë kà sot njerz, qi krejt puna e tyne nuk është tjetër veç kujdesi i trupit. Këta soj njerzish desin mâ të shumen jo prej sëmundjes, por prejse se u është mbushë mëndja se janë të sëmundë, d. m. th. se janë të ligj per mënd.

As njëna as tjetra pâl nuk është n' udhë të drejtë; prandej na do të marrim udhën e mjesme, udhën e drejtë, udhën e natyrshme. Trupi i jonë për bân një pjesë të kënsis s' onë aq të nevojshme sa shpirti, pse na nuk mundemi kurr me i a paraqitë vedit në ket tokë jetën t' onë pa trup; prandej trupi i jonë e se e cilla pjesë e tija kà një çmim të posaçëm. Na këtu nuk po duem me analyzue me shkencë e me dâ kufijt e çmimit ndërmjet tru-

pit e shpirtit, por mâ tepër po duem me dhânë një gjykim "*moral*", përmbi trup. Mbas mëndimit, qi sot mbretnon në botë, na nuk mundemi me thânë e me gjykue tjetërgjâ, veç se trupi do të jët nën sundim të shpirtit: edhe pse njëni pa tjetrin nuk vepron, me gjith këta *shpirti do të jët zot-nija*! Por trupi nuk e kryen detyrën e vet me kaq tue kënë ai vegla e ndigjueshme e shpirtit; por ai është dishkâ mâ tepër: është shqyptimi, është perjashtimi i shpirtit. Ai në të prûm të vet e ndër formët e ndryshme qi mërr e mâ tepër ndër sÿt e tij karakterizon shpirtin, të cillit i shërben. Ndiesit e përmrëndshme ai i përjash-ton. Prandej na si njerz t' arsyeshëm trupit t' onë do t' i apim at çmim qi i përket; ket shoq t' onë të padashëm do t' a nderojmë në një shkallë të meritueshme; do t' i apim atë qi është e veltja e as mâ pak as mâ tepër. Na do t' a mësojmë e do t' i bajmë me dijtë, se do të na shërbejë, e kurr ai të kalojë kufijt e vet, na do t' a qortojmë e do t' i paraqesim udhën qi do të ndjekë; pse i thonë në fjalës *mens sana in corpore sano*, mëndia e shëndoshtë e e freskët gjindet në një trup të shëndoshtë.

Në ket udhë arrikujsh, qi kemi të cekët me shkruë në ket të për-kohshme t' onë do të mûndohemi me u mbajtë në kufij e mos me kalue

BIBLIOTEKA PUBLIKE
MARIN BARIUTI
SHKODER (2018)

caqet e njerzisë e t' urtis; do të flasim për një sënd me rëndsi e mbassi është vetëm për të rritshëm, të rritshmit do të jenë që do t' a lexojnë. Na duem këtu për sënnde të natyrshme natyrisht me folë; na duem me paraqitë një pikpamje a se më mirë me thënë duem me paraqitë një rrugë, të cillen do t' a rrahim. Në këtë rrugë të vështirë e t' ashpër duem fakta e punë që shiften me shtëpi, e jo me kërkue ndihmën e theorive e të hipotezeve. Na nuk duem me u pështetë ndër vetëthënat "ligjë të perjetshme," të cillat për ditë marrin njëre të ndryshme e formulohen mbas ändjes së të cillit, por pështetemi në vijim të jetës shpirtnore të sotshme. Kryefjala e jonë është:

Vetëm atëherë kur shpirti i jonë të jët i dritë e trupi i jonë i shëndoshtë, mund të bähemi një popull i fort.

Qyshke martesë.

Mashkulli do të jët i zoti i vedit, e prandej ai vetë do të veprojë në të zgjedhun të fatit të vet. Është një detyrë shumë e gëzueshme kur mashkulli të jët i zoti vetë me themelue e me vù në këmbë ndërtesën e jetës së vet.

Shka është martesë? Është bashkimi e besimi i fortë e i pakufij, që dy seksat e ndryshëm kanë njëni me tjetrin. Mbassi pra jeta e njeriut ndryshon mbas kohës e mbas rrethanave, ndër të cillat përshkohet, kështu është e dijtun, se herë është e ambël e herë e idhtë, sikur të jenë rrethanat herë t' ambela, herë t' idhta, prandej ky bashkim ka një rëndsi të madhe në jetë, pse prej tij rrjedh ambëlçimi ase idhëni. Me gjithë arsye për mund të thomi, se mashkulli, që don më marrë

fat, do t' i paraqesë vedit më para ket pvetje: "*a thue mund të jemi un një ditë përgjegjës përpara fëmijëve të mij?*", Për në kjoftë se ai i del zot kësaj përgjegjësi e në kjoftë se ndër-gjegia e tij i thotë, se ka me këne i zoti, atëherë, kur të kët moshën e nevojshme e cillsit e duhshme, mundet me u martue; por për ndryshej do të hjekë dorë prej martesës, edhe pse ndoshta një dashtëni e madhe t' i a kët kapërthye zëmren, pse martesë vetëm prej dashtënie është marrë. Mund të thonë ndokushi, se me martesë dashtënie merren në qafë vetëm dy vetë, por ky është një gabim i madh, pse kush lindë një brëz të mjerë e të lig, i bjen dëm e mjerim njerzisë e mërr në qafë dy tre brëza përnjiherë.

Këjo pvetje për kaq e kjoftë e e thjeshtë, që se i cilli njeri, që jeton sot e mërr vesht e e kupton, do të jët e mëndueme mirë, e peshueme hollë përpara fejesës e mbassi të jët dë njëna dësh mund të kryhet ase mund të lëhet fejesa e është e dijtun mandej edhe martesë.

(vijon).

ORIKU.

Kah jugu i Monës, shi tu liqëni i Pasha Liman, mb' atë vend ku është Kisha e Marmirore e shtrëmet fusha e Dukati, jo shumë larg detit, gjindej ndër kohë fort e hershme Oriku, qyteti i mocëm i Kaonjes. Këtë qytet gadi të gjithë historikët¹ e vjetër e për-

1) Shif Fouqueville «Voyage en Morée, à Constantinople, en Albanie» page 325 «Properece prouve plus clairement encore que cette ville était située dans le golfe d' Avlone, lorsque après avoir dit adieu à Cinthie, il souhaite qu'un vent pro i-

mëndin, posë Ekateut² e Erodosit,³ të cilët me ket ëmën quejnë vetëm limanin. Ndër shkrimtarë të moçëm disa e vënë n' Epir, ndonji gabimisht e shënjon në Thesali, në vënd qi të shumtë me arsye thonë se kje qyteti m'at i mbrâm i Iliris.

Nikandri, vjerrshtâr në zâ, në vepër të vet «Theraios» përmëndë në një vënd bushin e Orikut. Në Shqypni të poshtme bushi i shumtë gjindet ndër disa male t' Akroçeraunjes e sidomos në qafë të Logarait, e cilla ndan kufinin e Dukatit me krahinë të Himarës; poshtë kësaj qafe rri katundi i Dukatit e në fushë Pasha Limani. Ëmni i bushit përmëndet shpesh edhe ndër këngë popullore të këtij fshati; prandej prej vargjeve të disa këngve shqytare,⁴ e mbas diftimit të Nikandrit, duket çiltas se mbi ato gërmadha, qi sot

ce la cenduisse au delà des monts Céraunius, dans le port plaisible d' Oricum. Preuve evident, comme le remarque Palmeier, que cette ville se trouvait dans l' Epire, au delà des montagnes»

2) — Ekaten «Portum vocat Epiri Orikum in Europa»

3) — Erodoti «Orikum portum.»

4) — Këtu po paraqesim dy copa këngësh popullore të Laberis, në të cillat përmëndet bushi (shimshiri) i Orikut:

- a). O Koci Sinan luleja,
Ku do gjëndet kopeja?
Mbushur *bushe*, mbushur bredha,
Në mëris këndon qyqeja.
- b). O Andon Menokraba,
Çoban një mijë llapa;
Ç' i kërridje (kullote) sa hiq nata,
Në sabah i merr prapa
Dhën' e Kaurit leshgjata.
Kauri armë hajduçe,
Ngreu, fol deshet turqe,
Maje buzës magrurçe;
Të divresh me ' to në lugje,
Mbuluar bredhë e *bushe*,
Gjithë shelege kaçupe.

shihen në pýll të Válltos, përmbrenda gjiut të Vlonës, ngrehej motit qyteti i math i Orikut.

Kur e prej kuje u ngreh ky qytet nuk dihet me suguri. Dikush thotë, se u themelue prej Eubeve mbas luftës së Trojes, të cillët prej një duhis së madhe qi i xû në dët, u shtërnguen të ndalen ndër lagje të Shqypnis së poshtme, kû ngrehen bânat e tyne; disa e mbajnë kolonit të Fenikasve, popull Azije, qi rrihte fort detin me barkë për punë të tregtis, e disa tjerë kujtojnë se u ndërtime prej Dardanit, kryetarit t' Etrurjes, i cilli prej të buçitunave të vulkanve a prej tërmeqeve, la vendin e parë e duel këndej pari me njerz të vet, për të gjetun visë m'at të mira e m'at të suguria për gjallni prej të bijvet, prej Elenit e Troisit, qi sunduen motit ndër disa vënde të Tosknis; por të gjitha këto diftime janë gojëdhana tepër t' errta e nuk munden me pasë besim të plotë.

Qyteti i Orrikut së parit nuk pat vlerë të madhe: vetëm në kohë të Rromakve mori tepër rëndsi, sepse u b'at qandër e sugurtë e ushtrive të tyne e s'qele e mirë për anije.

Në vjetë 214 p. K. Filipi III i Maqedonis zaptot Orikun e për roje la pak ushtarë, por së kaloi shumë kohë e generali rromak Valerius syni me një fuqi të mirë ket qyte e shtip në dorë e ndoqi krejt prej atyne viseve Maqedonasit. M'at vjetë Filipi t' b'at gati me një ushtri të madhe e në vjetë 211 p. K. në një ças të p'ritan, duel në Shqypni të poshtme, e mbas një luftës së r'ihë e të përgjatun, hini prap si qandër ndër të qytetet m'at të nda të Tosknis: në Orik e n' Apolonje. M'at gjith këta Republika rromake nuk hoq k'at dorë prej viseve të Shqypnis. R'eth vjetit 168 p. K. shkarkoi

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARTIN BARLETI"
SHKODER (2018)

në Durrës, me një ushtri të fortë njëqind mijë vetësh, konsulli romak Pål Emili i cilli mbasi theu keqas Maqedonasit afër Pydnet e i shtroj kryekput tue i vù nën sgjedhë të Rromës, kaloi mandej në Epir, ku bani rrënime të mdhaja, plaçkiti e prishi në një ditë 70 qytetë⁵ mori rob 150 mijë njerz me të gjithë parsin e me mbretin e Maqedonis Perseun e, me ta bashkë, u nis prej sqeles s' Orikut për Rromë për me kremtue fitimet e veta.

N' Orik nguli lāmin ushtarak edhe Jul Cezari në kohë të luftës civile, përpara se të msjshin fuqit e Pompeut, që ishin mbledhë në Durrës për qindresë. Në të parat ditë të kallëndorit të vjetës 48 p. K. Jul Cezari u nis prej Brindisit me pak anije, kapërcei detin Jon pa u ndeshë në anmikun, që gjindej me një flotë të madhe afër ishullit të Qerfozit, e duel në limë të të Palasës, (Palaeste) në breg të Himarës, me 600 kual e me gjashtë legjone, të cillat së kishin më tepër se 20 mijë vetë e, mb' at ditë, 5 Kallënduer mori udhën për me vojtë në Orik. Kryetari i rojës së qytetit Luçi Manli u bā gati t' i kundërshtojë me armë, por vëndsit nuk i gjegjen urdhnit e nuk deshten të luftojnë me popullin romak; atëherë qeveritari kje shtërngue me hapë dyert e me i dhënë Cezarit çilsat e kështjellit⁶. Luçi Manli nuk psoj kurrnji të keqe prej anmikut.

Zaptimi i shpejtë i qytetit t'Orikut e i lagjeve tjera të Laberis kje vërtetë një fitim bukur i mirë për qellimet ushtarake të Jul Cezarit, por jo krejt i sugurtë; viset e buzës së detit si edhe sqelet ishin gjithnji në

kërcnim të Pompeut, i cilli kishte aty pari një tubë anijesh për roje nën urdhën të Mark Bibulit. Prej kësaj gjëje kuptohet pra çiltas se të dy palët gjindeshin ngusht; Cezari nuk e kishite të lirë udhën e detit e fuqit e veta do t' i mbante doemos larg brigjeve e limaneve, në vënd që Bibuli nuk mujte kurrsesi me i afrue anijet tu bregu për me xjerrë ushtarë në tokë, kū rrijshin rojet e anmikut e, për ket shkak, ishte i shtërnguem me que orë e ças barkët në Qerfoz për me marrun ujë, dru e ushqime tjera të duhme.

Këto shtërngime shtjñe të dy anët me mbajtë një kuvënd në Orik për me rā në godi e me u pajtue, por nuk u krye gjā me të mirë e luftimet nisen përsri.

Jul Cezari hoq atëherë krejt rojet prej viseve të buzës së detit e u nis për me u bashkue me Mark Antonin, që kishte dalë në Shqypni me një fuqi të madhe, e të dy bashkë me msj mandej ushtrin e Pompeut. N' Orik la si zëvendës Aqilin me tri tuba ushtarësh për të ruejtun kështjellin, si edhe disa anije lufte që kishte prā prej Italijs. Sisti, i biri i Pompeut, dorse u lajmue përmbi këto punë vojt me të shpejtë në Orik me flotën e vet u ndesh ndër roje t' anmikut t' sqeles, i theu, mori me vedi katër anije e tjerat i dogj⁷.

Appiani, tjetar i moçëm, thotë se qyteti i Orikut u zaptue edhe një herë tjetër prej Pompeut, por ket nuk na e vërteton Cezari në veper të vet "De Bello Civilis", si edhe nuk difton, që qyteti u rrënu krejt në luftën e dytë, që bān me anmik e se u ndërue prap prej një anmikut të vëndit që quhej Erode Nikus. Dihet vetëm me suguri,

5) — Straboni De Geographorum aetate.

6) — J. Cezari. Guerra civile - trad. del prof. Ottavio Poncì. Libri i III. faqe 101.

7) J. Cezari. Guerra civile libri i III. faqe 221

qi Oriku u prish mâ vonë prej tërmekut, e duket kjartas, qi nuk u ngreh mâ, sepse shkrimtarët bizantin nuk e përmëndin aspak ndër vepra të tyne historike. Trojet e qytetit, qi gjithnji kujtohet prej popullit të lagjeve të Laberis me ëmnin Rikua, shihen edhe sot, por nuk kan vlerë e rëndësi.

Në gji të këtij vëndi u gjetën nji-zet vjet përpara, disa sênde të vjetra,

ênë balte me shkrime e gur të skalitun me fyra, e të gjitha këto visare u mueren prej Surija Vlonës, i cilli me tjera vjetërsi qi kâ mbledhun ndër rrënime të moçme të Pojanit (t' Apolonjes), të Gradistës (Byllis) e të Ploçes (Amantia), ka perbâ nji muzé arheologik të vogël, por shumë të vjeshëm për historin komtare.

K. K.

Suli në fillim të vet.

Njaty në vjetë 1650 erdhen prej Gardhiqit në Toskëni disa tuba barish të cilët të shtrënguem prej pagesavet e të dhetavet të mëdhaja qi u lypse Osmanllija per me pague, iken tuba mbas tubash e zûnë vend mbi malet e nalta, qi janë ball per ball ishullit të Korfuzit, edhe e kan emnin Çamëri. Aty zunë vend me gjith bagti e gjâ të gjallë qi kishin edhe u sheshuen në Qafë, qi është nji katund gjith blerim, ndërmjet t' atyne maleve të vishtirshme e të nalta si me qenë nji kështjell.

Mbas disa kohe nisen me ardhë edhe të tjerë Shqyptarë prej tjera viseve, të cilët për me jetue nji jetë mâ të lirë, u bashkuen me ata të përparshmit, tue u sheshue ndër ato vende malësore; e kështu mbas pak kohe u numrojshin nja njiqind vetë, të cilët jetojshin vëllazënisht në katund të ri, qi ata themeluen nen ëmnin *Suli*, prej të cilit këta mandej mueren ëmnin. Mbas disë vjetsh, tue u shtue njerzija e tue u themelue katunde të tjera, Suli u bâ kryekatundi i të gjith atyne vendeve të lira e qi ishte në zâ e i përmendun ndër të gjitha ato krahina të Toskënis, si nji vënd i fortë e i pamarrshëm.

Është nji çudi e madhe tue mendue, se si ata pak barij muften me u sheshue edhe me u forcue aty n' at vend, ku vetëm shtasët e egra jetojshin, miedis gjith atyne anmiqve aq të rrebtë e të mëdhaj, e kështu nji ditë ata me u bâ friga edhe mnere e të gjith atyne rretheve, sa me mërrijtë me trimnit e tyne me habitë botën, tue qitë burra trima aq të mëdhaj, qi bota nuk i pat qysh prej kohvet të motshme.

Si diftuëm mâ nalt kur erdhen të parën herë ata Shqyptarë zunë vend në Qafë. Mbas pak kohe, vëllazërit e tyne mysliman t' atyne rretheve duket se filluen me i a u pasë smirë djelmvet të Gardhiqit për ato vende të begatshme e ato bjeshkë të blera, qi ata zûn, e prandej nisen me u keqë me ata e kështu fillue luftimet e ashpërta ndërmjet të tyne Sulet të luftuar nen prisin e tyne Suloj, i cili ish i përmendun gjithkah në zâ për trimnin e bujarin e tij. Dielmi e Gardhiqit, ase mâ muë me thanë të Qafës, nuk u kështuen aspak, por si rrufeja i rân anmikun ndër ato male edhe e thyen; aty nji luftë mbet edhe Suloja. Mbas gjaset, duket, se aty n' at vend ku Su-

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

loja mbet, u ngreh një katund, i cili muer ëmnin e tij, tue u bā një katund aq i fortë, sa me i a u shkapërcye të gjith tjerve, e qi si për shumsi të njer-vet qi kishte, ashtu edhe për begati, u bā kryekatundi i të gjitha atyne ka-tundeve. Ky katund, i cili qe emnue Suli prej kapitanit të vet, qi mbet aty n' at vend u bā mā vonë një ëmën i përgjithshëm për të gjith at parëni të vogël, tue shkëlqye me famë e me ndër në të gjith botën. Prej t' ardhunit e Gardhiqasvet ndë Qafë e deri ndë the-melimin e katundit Suli, nuk janë as pesë vjet ndërmjet.

Popullsija e Suli u ndā me një herë ashtu si populli i motshëm i Romës edhe i Greqis, ndër dy pjesë: Zotnit, ata Suljotët e parë qi paten ardhë prej Gardhiqit, edhe vogëlija, ata Suljotë qi paten ardhë mā mbrapa. Suljotët e parë qi ishin themeluesat e vendit, ishin parijs e Suli; në vend qi ata Suljotët qi erdhen mā vonë qenë të thirrur *Mbas-Suljotë*.

Në pak kohë Suljotët u bānë zot-nit e katër katundeve: *Suli, Samoni-va, Qafa, e Aariku*, të cilët qenë të quejtun me një ëmën të përgjithshëm. Këto katër katunde ishin si me thanë të mbërthyeme ndër ata shkām bij të naltë, e shum e vishtirë ishte me i marrë, sepse vetëm një grykë e ngushtë mjedis atyne maleve të nalta ishte e vetmja udhë qi mundej anmiku me hë mbrendë. Këjo udhë, e cila prej Par-gës (tri orë larg) çonte për në Sul, kalonte ndëper disa llogore shkām bijsh e currash, tue gjarpnue mjedis të py-jevet të shpeshta. Kohë mbas kohe u ngrehen mbi ket udhë të vishtirshnie kështjella e kulla, për me mujtë e me i bā ballë mā mirë anmikut. Përrapa kullës së parë ishte katundi i Qafës; një dy orë larg, malit përpjetë, ishte

katundi i Suli e mandej vishin njëni mbas tjetrit katundet tjera Samoniva e Aariku, të gjitha këto mbi qafë të një mali thik, maja e të cilit i kalon të gjitha majet e atyne maleve. Këto katër katunde ishin të popullueme prej atyne Suljotve të parë qi paten ardhë në fillim (prej zotnivet, ase prej paris), e gjithsejt numroheshin 5000 vetë, ndër të cilët vetëm kryevendi Suli kishte gadi gjymsën (2500 vetë).

Suljotët e dytë ase Mbas-Suljotët jetojshin ndër shtatë katunde, të cilat së bashku thirreshin nën ëmnin Shtatë Fshatra edhe hapeshin mbi një fushë shumë të begatshme. Këta Suljotë të cilët me kohë nisen edhe u shtuen, rrojshin mbi një fushë shumë të fryt-shme, një pësë orë larg për rreth malit të Suli, ndër 60 katunde, të cilat së bashku bājshin 7500 vetë. Kështu Suljotët bājshin së bashku një popullsi 12500 vetësh.

M. K.

Grat e anës së lemit.

Në muej të Qërshorit umlodhen në Genevë (Helveti), në një kongres, grat e anës së lemit, tue filluem prej visevet mā t' aferme e deri atje në skāj t' Asis, në Japā për me biseduem ndër vedi mbi gjendien e vet e mbi mjete të nevojshme për t' a përmirë-suem. Ngarnden e rrān n' at kongres zoja e zojusha, të gjitha të veshuna e të solisuna në kostuma plot zdratk e shkelqim, pa marrë aspak para s'ish nerzit e naj dhimi të gjatë e vetem për një idheat për përparim e lartësim të shoqevet të veta.

Nuk do përmërdim bisedimet e li-

gjeratat të njëns e të tjetres, pse kalojnë kufinin e kësaj së Perkohshmeje, por vetëm po tregojmë si perfaqësuesja e gravet të Turkis, e veshun krejt me zeza në shëj zije per mjerime t' atdheut të vet, shkaku i luftës së mbrame, tue u ngrehë në këmbë për me folë n' emën të gravet të Turkis, tha; «Lajme të bukura jam tue i prûm këtij kongresi prej anës së motravet të mija t' atdheut t' em. Ato avullija, qi si mure burgjesh naltoheshin, me dritsore, qi s' u hapshin kurr, e kû me qinda vjetsh patem kaluem një jetë të dame prej botës njerzore, ato avullija u rrënuen, u rrafshuen për tokë: harëmet u zhduken prej vendeyet t' onz; ajo grue, qi përfara e ngarritte kohën, tue u ëndun si një hije e pashpirt përmbërnda harëmit, sod me të rrxuem të këtij, ka filluem me jetuem një jetë të vërtetë; sot ajo ndien se është njeri me detyrë, por edhe me të drejta të veta. Per ket shndrrim kaq fatbardhë e të lumnueshëm do t' i lusim fat luftës botnore, asaj lufte mizore, po, por për në fatlume, pse, tue na i marrun burrat prej urës së votrës per t' i derguem në lëmë t' ushtris, na shtrëngou në, grà per me mundun se si me jetuem, t' i shpërthejmë muret e harëmit.»

Sikurse dihet, gràt e anës së lemit prej kohvet mât të lashta e deri me sot, kanë kaluem një jetë të mjerueme, pse ato mât teper se njerz njeheshin si një farë sendi a per sherbim të burrit ase për argtim të tij, pa pasë të drejtë me marrë pjesë në jetë shoqnore. Edhe Shqypnija, pse për shum mot e kaperthyeme politikisht me një mbretin asiate, me Turkî, ka marrë shum aso zakonesh e dokesh t' Asis, kështu qi edhe ndër në. grueja, mât tepër ajo e qytetit, kalon një jetë të dame shoq-

nis njerzore, e mbëshehun n' avullija e e mbështjellun e e mërtisunin si kukull.

Është koha pra, qi edhe ndër ne gràt, si në Turkî, të dalin për jashta, t' a tregojnë vedin se janë njerz me me mish e me shpirt si burrat e qi Perendija u ka dhënë jetën me detyrë, po, por edhe me të drejta, njinji si burravet.

Të mendojmë se grueja është e para mësuese e fëmijvet e pra kur këjomos të duhet asgjâ, si mund të presim qytetnë e perparim? Të na hyjë në krye, të na mbushet mendja se per në datshim me qënë të zotët e vedit e mos m' u nepërkâmbun prej të huejvet, do të marrim hov kah përparimi e qytetnija e pra do t' i apim grues këmbën qi i perket e jo t' a mbajmë per kukull a për mât zi.

M. L.

Athletismi

(në pikpamje shëndetsije).

Vijim prej Nr. 6

Po dhisku e topekâmbi (football) e lodra lown-tennys (dritë mbramet lodra nacionale inglize) a janë athletisma të mirë? S' ka dyshim. Kto shporte jo vetëm janë të zhviltshme e të shëndetshme, se vënë në veprim organismin mbrerë të trupit edhe mât fort forcijnë krautit e dritë e kerqikët e këmbët, por janë të dobishme edhe për një tjetër arsye se zhvillojnë vërejtjen e mendjen e fuqizojnë.

Topkâmbi lodër, pikrisht inglize u thirr për të parën herë n' Angli 1850. Masandei prej disa detarve inglizë, qi

e luejten ket loder në Francë u përhap edhe atje e kshtu u përhap dal'e ka-dalë nder të gjitha shtetet e Europës. Me 1853-54 u fut Topekâmbi zyrtarisht edhe në Shkollat e Anglis, mbassi nder kto vjet ishin formue disa qarqe e shoqni topekâmbi në shumë qytete inglize. Më 1863 u formue edhe në Paris instituti i parë i posatshem per foot-ball, e mandej të të tilla institute u formuene edhe në të tjera vende europjane.

Sot Topekâmbi është perhapë anë e kand e tash te e vona edhe ktu në Shkodër, edhe ket i a u dijmë per të mirë englezëve skotcezë, të cillët e kanë luejtë tjetër herë në kohë t' internatjonalit, si edhe tash ne e mbra-mja në fushen e gjënë të druve edhe jashta këtij qyteti.

Le të vijmë tani në gymnastikën.

Kur thomi gymnastikë kemi nder mend *gymnastikën germane e gymnastikën svedeze*: gymnastika germane është e njoftun qysh më 1815, atherë kur u fut zyrtarisht edhe në Universitetet e Germanis prej profesorve germanë e përhapë masandej në të pesë kontinentat e lāmshit të dheut; gymnastika germane ndryshon shum prej gymnastikës zvedeze, sepse e para perdoron shumë instrumenta e vegla gymnastikore, kur se gymnastika svedeze është më fort pa vegla; e para ka gjith farësh veglash, si monozga, dhizyga, ippika e faltiria, anavathras' krikus, korynas, ansrihisis, kontos, altiras, etj. etj. kurse gymnastika svedeze përmblihet vetëm në ushtrimet e krahve e të kerqikve të trupit përgjithsisht me anë t' ushtrimeve e levizjeve të matuna e të plota, me fjalë tjera, gymnastika svedeze është një gymnastikë me të gjitha rregullat e nevojshme, gymnastikë si me

thënë e mbarueme, e skkenqore. E para njifet se ka instrumenta shum e dyta s' ka po thuej as një vegël, per vec se fronin e të këcyemit (efaltirion) edhe polyzyta. Prandej kjo farë gymnastike si më e dobishmja per trupin në ç' do pikpamje e më fort në pikpamje shëndetësije është e preferueme e poltisun gjithkahë, si në shkollat si n' ushtrit.

Gymnastika svedeze si më harmonike e scientifike sa sa gymn. germane e shëndoshë trupin e i forcon gjymtyrët e kshtu edhe organismit të mbrëndshëm i bân dobi, me një fjalë është shëndeti vetë i njeriut, kur se gymn. germane shpesh herë e lodhë e shfuqizon trupin, i cilli prej mundimit të teperm nuk ka as dobi.

Por sa e do e mirë të jët gymnastika, po t'ushtrohet njeriu per së teprit, në vend me pasë dobi ka dâm. Ket e shofim shpesh nder vengjilat e provimeve të djelmvet kû prej konkurencës së madhe midis tyne disa bijnë të ligj e disa s' e marrin fuqin per shum kohë.

Gymnastika s' është po vetëm per trimat e mirë e e shëndetshime, por edhe per fëmnat. se kjo vetëm forcojnë trupin kso dorë, por edhe nana të mira bāher.

Një farë gymnastike është edhe vizla (viepkleti) prej së cilës jo vetëm kerqikët e krahët forcohen, por edhe mushkët e bardha, se marrin ajr të dlihtë më shumë e rresirojnë më lehtë. Por ç' ka q' hyspi lloset të mos lodhet shum, as t' ecë në mest të pluhurit e të prerorjë vizlën e lehtë (freeweel si thonë anglisht).

Gjith ashtu gymnastikë është edhe mnoti i uje si edhe të vozitunit.

Mnoti është një farë gymnastike te-

për e vjefshme e e shëndetshme, sepse jo vetëm qi ushtron duer e këmbë, por edhe dliret edhe gjithë trupi e freskohet tue kenë mbrëndë ujë e posë

ksaj është edhe një masë shëlbuese për një kohë rreziku.

Athleta.

K O S O V A

(S E R B I E V J E T Ë R !)

STUDIM ETHNOGRAFIK E STATISTIK

(Përgjegje Z. Prof. Zvijich-it.)

Shkruen : Dr. Kristo Floqi.

Pason prej N. 5.

Është nevoja këtû me i paraqitë Prof. Zvijich-it edhe gjithë Serbve të interesuem për Kosovën statistika të plota për popullsin që përmban këjo pjesë, për me pà sà Serb kan aty që duen të quhet Serbi e vjetër. Është e teper të thomi se jena mundue me i caktue banorët e Kosovës me një holl-si sà muejtme e për të cillat s' do të kët dyshim Pr. Zvijich-i, që janë të pà - mbeta e të verteta e për në dashtë mundet edhe aj vetë t' a shprovojë. (*)

Këjo drrasë është mbas statistikës së mbramë të Qeveris tyrke të vjetit 1911. E shef prà Prof. Zvijich-i me Serbët e tij, se aso kohe (tash 9 vjet) s' ishin as 12%. Serbët e Kosovës përpara popullsis shqyptare. Në do vënde, si në Shkup, Tetovë, Vuçiternë e njëti s' janë as 10% Serbët; në Gjakovë kundrejt një popullsije prej 155, 663, (ku afer gjindet edhe Metokja e Serbëve) gjinden vetëm 686 Serbë edhe ata t' ardhun! Në distrikt të Kaçanikut për fat së gjindet as një gjurmë Serbi.

Drrasa e I.

*Statistikë e vilajetit të Kosovës
para luftës ballkanike.*

Shqyptarë 743.710, Bullgarë 56616, Serbë 106109, Israelitë 2008, Cigânë 5046, gjithsejt 902796.

(*) Statistikat, po të kishim vënd e mos të na qitë pëngime slitipi, kishim me i rreshtue gjënë e gjatë për se të cillin qytet veças, sikurse janë në tekst t' auktorit; këshu pra do të jemi konënd me shumë e përgjithshme.

Drejtimi.

Drrasa e II.

*Statistikë e popullsis së Kosovës
t' aneksueme Serbis e Matit Zi në
vjetin 1913*

Shqyptarë 810.066, Serbë 100.988, Bullgarë 48.858, Turq 3.955, Grekë 650, Cigânë 567, Boshnjakë 20.462, Vllenj 63.

Prapë edhe në këtë statistikë t' aneksimit popullsi Serbe s' është as 12% para popullsis shqyptare, me

gjith qî Serbët së lanë mjet pa përdorue për me mujtë me farue krejt racen shqypitare; s' lanë mizori pà bàmun, sa edhe shpesh herë të gjallë i kanë mjellë si në vend të purrijve Shqyptarët e shkretë!! Në hjekshim veçan popullsin e shtueme të Jenipazarit, Serbët nuk analogjisin as 10% në vilajet të Kosovës.

Drrasa e III.

Statistikë e familjeve e e banorve të distriktit të Shkupit me 1918.

Shqyptarë familje 20.026, banorë 102.205. Tyrq familje 893, banorë 5.363. Bullgarë familje 2024, banorë 12.740. Bullgarë familje 2024, banorë 15.504, Emigrantë prej Bullgarije qysh në luftën serbo-bullgare 1913, këta punojnë nder çiflliqet e shqyptarve si bujqë e kopshtarë.

Serbë familje 51, banorë 255. Distrikti i Shkupit vetëm 51 familje serbe ka me 255 ndenjës. Ata qî ishin në kohë të Tyrqisë kanë emigrue në Serbi e në Amerikë e më të shumët janë vrà në luftën ballkanike.

Israelitë familje 93, banorë 567. Vëllez familje 11, banorë 56. Grekë familje 130, banorë 650. Boshnjakë familje 200, banorë 1400. Emigrantë prej Bosnjes e Herzegovinës qysh me 1898. Gjithsejt familje 23438, banorë 144.740.

Në ket drasë mungon populli cingân (gabelët), të cillët, si njerz qî së kanë një ndëje të ngulme s' i numruem në ket listë. Æsht e teper të shtojmë këtu qî banorët tyrq të Shkupit edhe të Kosovës mbarë e heqin vehten për Shqyptarë si edhe israelitët e Vëllezjtë, të e mbramja edhe Bullgarët të cillët duen të jetojnë nën

flamurin Shqyphtar në qoftë se nuk sundohen prej Bullgarësh.

Drrasa e IV.

Statistikë e familjeve e e banorve të qytetit të Shkupit.

Shqyptarë familje 11.450, banorë 57.250. Tyrq fam. 450, banorë 2.250. Bullgarë fam. 10.054, ban. 5.270. Serbë fam. 51, ban. 255. Israelitë fam. 98, ban. 567. Grekë fam. 130, ban. 650*. Vëllez fam. 11, ban. 56. Gjithsejt familje 13.244, banorë 66.298.

* Vërejtje: Grekët e Shkupit u serbizuene me perdhuni.

Shkupi ka 27 Xhamija të mdhaja, 52 të vogla, 19 teqe, 12 medrese, 2 kisha katolike Shqyptarësh, 1 dy Kisha bullgare, një të madhe, e një të vogël, 1 kishë eksarciste bullgare; 1 llycë tyrko-shqyptare, një shkollë komplementare ushtrake, një shkollë teknike të mjeshtrove e harteve, një shkollë normale, ku gjuha Shqype msohet detyrisht, një shkollë fillestare katolike shqyptare, një shkollë private (të drejtueme prej djelmnis shqyptare), 52 shkolla fillore ku gjuha shqype msohet detyrisht, një shkollë bullgare, një shkollë greke, 1 shkollë israelite e një synagogë israelite.

Posë ktyne qyteti ka 23 hotele, 14 hânë, 3459 dugajë (pre) të cilave 193 bullgarë 15 grekë 3 rumunë, 54 israelitë 11 serbë 11 tyrkë e tjerat gjithë dugajë shqyptare.

(vijon)

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Vlona në kohë të mesme.

Prej Dr. K. Jireček-ut.

Vijim prej Nr. 61

Qytet' i vjetër *Aulon*, të cilin për të parën herë e përmëndë Ptolemaios, ndodhej si e kemi dituem, më nga veriu rreth Plakës. Në të V. e të VI. shekull këtu ndodhej një ipeshkev i cili më vonë ish nën urdhën të mitropolitit të Durrësit. Ëmni rjedh nga greqishtja: *'aulon* qafë, grykë, gropë e kanal. Ndrimi i Plakës në vënd ku ndodhet sot, ndodhi rë fillim të kohës së mesme. Edhe Bizantinët e shkruajnë *O Aulon*; trajta e mbastashme *Avlona* është një akuzativ: (*Eis Aulona*). Dokumentat latin e italian kanë përdoruem trajtën *Avalona*, *Avelona*, *Lavalona*, *Lavelona* e dokumentat serb përdoruen *Avlona* ose *Vavlona*. (Këtu kemi një kundrështim për t' i bëmë të shkelqyeshmit dijetar. Rrënja e emnit që kërkon me i a dhënë prej fjalës greqishte *aulon* nuk mundet kurr me i u përgjegjë së vertetës, sepse sikur dihet aty afër ndodhen burrimet e ngrohta edhe ëmnin e mori nga ftillku me veluem, vëlon vëlona. S. i Përkëthyesit). Shqyptarët e veriut e quejn qytetin *Vlona* e ata të jugut *Vlora*. Kanina përmëndet vetëm qysh në vjet 1018. Populli i asaj krahine qysh në të VII. shekull ka ndryshuem fare nga shkaku i emigrimit të Sllavëve, të cilët nuk muejten t' a mbajnë komësin e tyre ndër ato vise, ndonse disa katunde rreth Vlonës i kanë ëmnat sllavisht si: Cerkovna, Gorica, Novosela, Babica, Lepenica, Vodica, Zelenica etj.

Vlona përmëndet shpesh herë ndër të dy luftat e perëndorit Aleksit I. Komneno (1081-1118) kundra Norman-

vet, kundra Robert Guiskardit e Boemundit. Mbas vjetit 1205 ajo krahinë ish nën zotim të dhespotatit të ri grek t' Epirit ose t' Artës. Mbret Manfredi i Napolit e i Sicilis, me martesën që bëni me të bën e Dhespotit Mihailit II. qysh prej 1258-1266 ishte Zot i Durrësit, i Vlonës edhe i Beratit. Mandej Shqypnija e Mjesme që pushtuem prej zotit të ri të Napolit, Karlit I. i Anjon, Kastelani i Vlonës. Jacques de Baligny (Jacobus de Balsiniano) u bashkue me mbretin e ri, kur ky i a vërtetoj zotimin deri sa të rronte mbi «castrum Caninae, Caninam et Avellonam» bashkë me shumë «Archontia» (archondias) edhe katunde rreth e për qark, të cilat ky mandej në vjet 1274 i ndroroj me disa ferma (çifligje) rreth Barit edhe në Basilicata. (Acta Albaniae I p. 93). Mbas këtij përmendën deri në vjet 1284 shtatë kastelana t' Anjon-vet. Aso kohe ndodhej në qytet edhe një ipeshkev katolik me titullin «Avellonensis et Glavinicensis», por ëmnat e ipeshkvijvet përmenden qysh më 1286, kur këta banojshin në Romë. Perandori Michael Palaiologos me zotimin e Beratit në vjet 1274 edhe me luftën ngallnjyese që në vjet 1281 bëni përpara këtij qyteti e vogël mjaft pushtimin e Anjon-vet në Shqypni. Tokët e Beratit të Spinares edhe të Vlonës mbeten nën pushtim të perëndoris së Stambollit, kështu që kufijt e kësaj perëndorie në këtë anë hyjshin si një pikë ndërmjet të Serbvet, Napontanvet e t' Epiritvet deri në breg t' Adriatikut. Nën Andronikun II. përmenden në krahinë shun nëpuna by-

zantin. Krye-qeveritari rrinte në Berat. Në Vlonë rrinte një Kephalia (Kapitan) një Prokathemenos (prezident), një Pro-
 tantinus etj. Me gjithë që Filipi i Ta-
 rantit, i cili ëmnohej edhe perenduer
 titulluer i Rromës, në vjet 1328 e em-
 noj Raymundin e Termes, jo vetem
 vikar të përgjithshëm të Korfuzit, por
 edhe «comes Bellogradi et Avalonae»
 (Acta Albaniae 1,217), prapë Anjon-t
 nuk mujtën me i shfiri më në dorë vë-
 ndet e humbuna.

Mbas vdekjes së perëndorit Andri-
 kut të III. (1341), i cili kish bashkuem
 në sundimin e vet edhe dhesotatin e
 Epirit, luftat qytetse byzantine që ndo-
 dhen i dhanë shkas Serbvet për me
 bëmë një të msjme të madhe kundra
 Jugut. Vlona sikur duket, që pushtuem
 në Korrik 1345. Epilogu i psaltrit Bran-
 ko Mladenović e kujton në vjet 1345
 1346 pushtimin e Belgradit (Berati)
 edhe të Kaninës (Starine 4,29). Në
 Gusht 1347 Cari Stefan Dushani vër-
 teton se tre Raguzan, Nikola Lukare-
 viq (Luccari), Marin Drzhiq (Dersa)
 edhe Domagna Goljebiq (Golliëbo), të
 cilët që dy vjet kishin pajtue dogan-
 nën e Vlonës, i kanë paguem të gjitha

të hollat (Spomenik 11,29).

Si qeveritar të vetin Car Stefani
 ëmnoj dhespotin Johannes «Komnenos
 Asën», i cili qysh prej 1350-1363 qe-
 veroj Beratin, Vlonën edhe Kaninën.
 Mbas hronikës të mungarvet Proklos
 edhe Komnenos të Janinës, ky qeve-
 ritar ish një vëlla i carit bullgar Jo-
 hannes Alexander edhe i caricës ser-
 be Helena. Ky kunat i carit serb, tue
 u martuem me të vejen e të fundshmit
 dhespot t' Epirit, ëmni Despina Anna
 u bër trashigimtar i sunduesave të
 perparshëm grek. Ndër dy letra slla-
 vishte, që i drejtoj Raguzanvet u nen-
 shkruet greqisht *o dhespotis Komninos*
 (Spomenik 11,30). Në vjet 1353 i nalt-
 permenduni. që quhej «magnificus vir
 dominus Johannes Comminus et Assa-
 nis, Romaniae despotus» që i ëmnuem
 prej Venedikasvet si qytetas nderi,
 mbassi ai vetë me anë të delegatvet
 të vet e kish kërkue atë titull (ib.
 11,12). Ky dhespot permendet për të
 fundshmen herë në vjet 1363, sikur
 duket që do të kët vdekun nga mur-
 taja e cila ndodhej në at vjet.

(Vijon)

H. M.

Mbledhja Komtare Konstitucionale.

Shkodër me 14. XI. 920.

Me telegramin qarkuer të djeshëm
 Qeverija e jonë po lajmon popullin,
 nepër mjet të Prefekturavet, se prej
 15.000 shpirtësh të secilës krahinë
 të zgjidhet një Delegat fuqiplotë për
 me marrë pjesë në *Mbledhje Komta-
 re Konstitucionale*, që do të hapet në
 Tiranë me 10 të mojit që vjen. Nuk

dij se a janë shumë a pak në Shqyp-
 ni ata që kanë mundësi me u dhënë
 kushtimin e rëndësishëm e vertetë tri fjal-
 vet, me të cilat po pagzohet Mble-
 dhja e Përgjithshme e Tiranës. Un
 deshoj, s' deshoj të jen shumë, mbassi
 edhe vete s' jam i sigurtë që t' i këm
 ra shpirt ku duhet.

Në gjuhët e hueja e në veprat e

shkrueme n' ato gjuhë mbi të drejtën perngrefsore (Droit constitutionnel) nuk gjëjmë mbledhina të cilsueme n' atë mënyrë. Ka «Assemblée Générale» «Assemblée Nationale» e «Assemblée Constituante»; por jo «Assemblée Nationale Constitutionnelle», sikurse kishte me u perkëthye ëmni i dhânun mbledhjes s' onë. Pra un po due me besue se me adjektivin «Kostitucjonale» është dashtë me u dhënë kuptimi i fjalës «Costituente». Kështu qi mbledhja me 10-XI e Tiranës kishte me qënë një «Assemblée Constituante», të cillen un due me e quejtë në gjuhë t'onë «Mbledhje Përngrefse». Sa per adjektivin tjetër «Komtare» qi është futun ndermjet, kish me thënë se, me të, është dashë me i u dhënë kësaj mbledhje një formë e një kompetencë «double» si «Assemblée Nationale» edhe si «Assemblée Constituante», në mos gabofsha njashtu si bënë Germanët me mbledhjen e pergjithshëme të tyne mbas rivllesës (Révolution) së fundit, me të cillen krijunë Perandorin Republikane.

Ket kritikë të shkurtë nuk po e bëmë aspak per pedantizëm, por, tue mos gjetun në lajmin telegrafik tjerë elementa ku me u mbështetun, u mundova me zhvillue karakterin e mbledhjes me një nderpretim të titullit.

Pra, në mos paça gabue në kuptim të saj, mbledhja qi populli shqyp-tar po thirret me bâmun në kryeqytet të perkohshëm me 10 të Dhëtorit 1920. ka një rëndësi aqë të madhe per jeten t'onë shtatore, sa as një prej mbledhjevet të pergjithëshme qi kemi bâmun çeri sot s' e ka pasun. Ç' do Shqyp-tar qi e çmon ket rëndësi do të pergëzohet me qeverin per masën e urtë-qi ka marrë.

Mbledhja Përngrefse ka per barrë kryesore rregullimin e themelevet të Shtatit me anë të ligjës themelore (Constitution-Përngrefme a Përngrefsi) e cilla cakton të drejtat politike të popullit, formën e regimin e qeveris, organat e saj, mënyrën e veprimt të këtyne e lidhjet qi duhet të kenë shoq me shoq. Pa këtë as një kom s'mund të thotë se formon Shtat më vete të pavarëm. Shtat quhet një pjesë e pavarme e njerzis qi ka një tokë të caktueme ku mbretnon me anë të një qeverije të dalun prej gjinit të vet. Pra populli e toka janë lëndët e para me të cillat mund të ngrifet Shtati.

Por në ç' mënyrë me ç' farë mjetesh e konditash aj popull e sundon tokën e vet? Cillët janë kryet, kra-hët e sa misa tjerë me rëndësi të trupit qeveritar? Si, me ç' farë rregullimi veprojnë këto gjymtyrë të Shtatit? Ç' të drejta e detyra i janë dhënë e ngarkue se cilit njeri përpara popullit gjithmbarë, perpara Shtatit, perpara qeveris qi është perfaqesuesja e këtyne etj. etj.? Në një vënd ku të tana këto pyetje nuk gjëjnë një të gjegjun të këthielltë e të plotë s' mundet me pasë shtat të pavarem, veçse munde me kënë lända e Shtatit, e cila pothu perdorue me kohë në mënyrë të caktueme prej mësimave qi na apo shqen-ca shoqnore e historia, ka bërë e shkollon dâm.

Në ketë situatë gendet sot atdhetit i jonë.

Populli shqyp-tar më 1912 qe fare i pagatuem per një jetë thjeshtë të pavarme. Shumica e madhe as nuk e dëshironte at jetë. Por perpara dilemës a me u damun copash e me bjerre shpirtesh, kis per gjithmonë apo me i u shtrur fakti të kryem prej luftës balkanike e per vëndimit të Konfere-

ncës së Londonit, na u desht me pelqye e me perkrahun ketë të fundit. Por qysh në ças të parë dhëm prova të mjerueshme mbi pazotsin t'onë me bartë një barrë t'atillë. Mbledhja Komtare e Vlonës, e cila s'permblidhte në gji të vet as të katerten e pjestarvet, qi kuptojshin se ç' donte me thënë ajo e se ç'detyra i perkritshin me krye, formoi një qeveri të perkohshme pa as një themel shqensuer e pa as një kriter praktik. Këjo qeveri, e mbështetun vetem në diplomatin europjane per shpejtimin e atëdheut nuk mëndoi me bëmun kurr një send, pak s'paku një projekt mbi kartë per organizimin e jetës së ré të komit.

Me qeverin e perkohëshme të Vlonës nuk ndryshoi shum as qeverija mbretnore e Durrsit. Vullëndeti i Europës u la me shkue fort tepër kufijvet të liris s'onë, qi ajo vetë, per arsyena e interesa politike të vetat, kishte pà me udhë me na dhënë. Ishte dashtë qi na t'u faleshim nderës fuqivet të Mëdhaja per Pavarmeni e mbretin qi na dhanë, por mos me i lânë me u shtëp mã andej në rregullim të shtëpis s'onë, me na mësue, a mã mirë, me na urdhnuë se qysh e mbi ç'plan me e ngrefun; si e tek me e shtruve me e veshun ku e si me i rreshtue sahanat e kusijat. Këto sende na perkritshin vetë neve si të drejtat e detyrat mã të shëjtat e themeloret. Nuk e kuptuem e me ket i diftuem edhe Europës se deri ku e kishim meritue jeten e lirë! I a lanë shtigjet hapët me intrigue gjithkahë e me na ndertue një shtëpi prej karte, gadi me i dalë fundi në maje me të paren erë qi do të frënte!

Perngrefma (Constitution) e Shtetit shqypëtar duhej të dilte prej dorës e shpirtit të popullit shqypëtar e jo

prej makinës intriguese të Komisis së Kontrolit qi ishte ngarkuem me këqyrë, punë krejt e natyrshëme, vetëm interesat e Europës, gjithmonë kundersh-tuese shoqe me shoqe e me gjallnin t'onë. Në mos ishim të zotë na pa ndihmë të huejve si ç' asht e vertetë me i dalë në krye një pune aqë delikate e të randësishme, kishim mundun me gjetë ndihëmtarë privatë në Europë, njerëz thjesht të shqencës e të ligjës, e jo me u dhënë në duer të misjonarve të diplomatit dhelnore të Europës.

Ndjekse besnike e dy qeverivet të para duel në mëndime edhe e perkohshmja e Durrsit. Mbledhja Komtare e Dhetorit 1918, nen zaditjen ushtarake e nder intrigat politike të një fuqis së Madhe, mudi vetëm të shfaqë vullëndetin e komit shqypëtar për themelimin e një qeverije në vënd të një comitato essecutivo, në porositun prej Rrome, e per pavarmenin e Shtetit shqypëtar, tue u bazue mbi vëndimet e Konferencës së Londonit 1913. As mbledhja as qeverija nuk munden me mëndue se në mes të popullit e të qeveris qi e sundon e ndermjet organavet të kësaj duhet me pasë një kontrakt të shkruem, i cili na per qellim; në ç'do Shtat, me i dhë të dy anët e mos me lânë të parin e të fikë vëndin e veten në kryengritje politike të perditëshme kundë abuzave të së dytës e me i a mbrellun kësaj shtiqet e dheshtus së veshun me robën e hiqmeti-huqmetit!

E kështu arrijmë në Kongresin e Lushnjes i cili na jo prej kujdesit per me rregullue jeten politike e shtatore të komit mbi baza shqencore e praktike, aqë sa prej preokupacioneve e konsideracioneve të posaçme e të perkohshme; dhe prandej krijoi organa shta-

torë pa farë kohësioni në mes të tyre e aspak të pajtueshëm me moralin e karakterin e popullit shqyphtar.

Tue marrë para sysh pozitën e posaçme t' organit me të cilin kam nderën me u paraqitun bashkatdhetarvet të mi këto mendime e tue mos e dijtë se deri ku munden me qënë kuptimet e mija në pajtim me programin e tij, nuk due me hy në hollsina më gjatë në lāmë, veçse po them se me gjithë disa ndodhje të lumbueshme per komin t' em qì mund të shihen e të quhen si pasoja të Kongresit të Lushnjes sikurse po vërteohet me fakta të perdritshëm, edhe shum jakina të rrezikshme na janë cilun prej tij, të cilat mundet me i mbyllë vetëm një Mbledhje Perngrese e vertetë, një Mbledhje e Përgjithshme, qì mos të kët shëmbëllim me të parat as në Komponim as n' objektive. Por tue qënë qe populli mjerisht nuk ka para sysh as një rregullore zgjedhjesh as një ligjë per cillsit të gjedhshëmve, s' e dij a ka me qënë i zoti me i çmue njerzit qì i duhen, vetëm me mende të vet, pa një drejtim ligjuer. Ndoshta s' është pa nevoja per këtë, mbas si kemi ligjat e Turkiës të cilat i kemi bāmun t'onat qysh me kohë për shumë arsena.

Mustafa Kruja.

P. Sh. Lajmi i krizës ministrore e ndalimi a vonimi i zgjedhjeve për mbledhjen e përgjithshme nga ana e Këshillit të Naltë më ra në vesh mbas si e pata shkruar artikullin. Ç' kam thënë e ruen vjeftjen e vet ndaj meje një per një edhe mbas ndodhive politike të kryeqytetit madje me një forcë edhe më të madhe.

M.K.

Mbledhja Perngrese

Të tana mbledhjet qì perfaqsojnë një popull a per një qëllim a per një tjetër, të caktuem a të pa kufinuem, perbâhen prej misash të zgjedhun mbas rregullave e parimeve, të cilat pak a shum ndryshojnë mbas vëndit, mbas qyshkeve të posaçme qì formojnë vetë-

sin morale e kulturele të komit. Un besoj pra se, në qoftë qì ka me u çmue nevoja e njëj Mbledhje Perngrese për Shtatin t' onë, ka me qënë punë e domosdoshme me i a caktue popullit me një ligjë të posaçme këthjelltas e premas mënyren e zgjedhjevet e të votimit, si edhe, e më tepër, cilsit e atyne qì munden me marrë pjesë në një mbledhje t' atilë. Një ditë më vonë ani, per punë të kalbët mos të bājme; se janë themelet e Shtatit qì do të vëhen. Është e dijtun se këjo ligjë qì do të vëhet për sgjedhjet e Perngrekses së parë të Shtatit shqyphtar ka me qënë e zbatueshme vetëm per njat herë, mbas qì cilsit e votuesavat e t' votuemvet kanë me u caktue definitivisht në Perngrefmën (Constitution) qì do të dalë prej duervet t' asaj mbledhje.

Këtu po due me bisedue pak pra mbi ligjën e perkohshme të zgjedheve të Perngrekses s' onë, per të cilën pa dyshim si qeverija ashtu Këshilli Komtar kanë per t' u kujdesue me oroe të posaçme e në qoftë nevoja as Këshilli i Naltë s' mund të mungojë me i hjekun vërejtjen organavet kompetenta.

Deri sot as njëna prej Mbledhjevet të Përgjithshme qì ka pamun vëndi ynë, qyshë prej fillimit të jetës së parë, s' ka pasë fatin as mënyrin me qënë me të vertetë një Mbledhje Komtare qì perfaqëson vullndetin e kundërshtueshëm të popullit, të shfaqun në mënyrë ligjore, as në mënyrë e mjete të cilat edhe në mos pajtoftim me formalitete të ligjve, demose, nuk lënë dyshim në perfaqësimin e vullndetit populluer. Kushi do qì ka pasun një influencë mbi përputtare ase një migshe ne kufetarin e saj, ka mundun të marrë dokumentin e perfaqesimit (!) e me t' a pjesën e mbledhjes. Do e mos Mbledhja Perngrese, për të cilën ka nevojë kryesore Shqypnija, sot s' du-

het e s' mund të bâhet mâ ashtu.

Perngrefma e një komi, për me qënë shtrydhsja (expression) e vertetë e vullëndetit të tij e po s' qe kështu s' mund të ketë qindresë e sbatim, duhet të dalë prej mëndes e duervet të gjithë njatyne elementave që perfaqesojnë e dijnë pak a shume të kuptojnë shpirtin populluer, zakonet, moralin e ndisë, bazat e lidhnivet shoqnore të grumbullit që formon shumicën e madhe të popullit. Ç' do ligjë, e mbi të gjitha, ligja themelore kur është vetëm vepra e njerzve të mytun në detë të theorive, të cilët mëndojnë që me majen e pëndës së tyne kishin me bâ mrekulli me e derdhun një popull sa çel e mbyllë s'pët në kalëpin ideal të Gjon-Jakë Rousseaut a se në kalëp të popujve tjerë që rrojnë sa shekuj qytetnise para tij, shkakton reaktione të repta që munden me i dhënë fund të mnerueshëm të tănë jetës së Shtatit.

Por si kishin me u gjetë e me u mbledhun në Perngreftsen shqyptare ata elementa, ata njerz që njëheras, edhe të perfaqesojnë vullëndetin e popullit edhe të jenë të zotët me kuptue e me nderpretue shpirtin e tij? A thue kishte me dijtë malsori a katundari i Shqypnis me e bâ ket mrekulli? S'besohet! E atëherë? At' herë lypset t'i prijë qeverija me urtin e vet tue i a diftue e tue i a ndritsue rrugen me ligjë të sgjedhjevet.

Qe, këtu, disa pikë me rëndësi që duhen marrë para s'psh në ket ligjë.

1. Me i u mbyllun shteku i perfaqesimit kujdo që s' ka një gradë kulture të krahasueshme pak s' paku me një shkollë të mesme;

2. Kush do që ka krye mësimet të mundet me marrë pjesë në mbledhje edhe pa qënë perfaqesues, por i at rasë vetëm me votë konsultative (in

sharii) e jo deliberative (kararii);

3. Sgjedhjet të bâhen me "suffrage universel indirect" e me "vote plural" tue u marrë për bazë grada e kulturës;

4. Kryemyftiu me dy këshilltarët e vet, myftilerët e Prefekturavet, Arqipeshkvat e Ipeshkvat edhe dhespotat (orthodhokës shqyptarë) të thirren me marrë pjesë në Mbledhje si perfaqesues të vertetë të sgjedhun natyrisht të popullit;

5. Si qark sgjedhjesh të meret nën-prefektura, por me shart që të mundet me u sgjedhun si perfaqesues i atij qarku ç' do Shqyphtar, edhe i perjash-tëm, kur të jetë i veshun me cilsi të ligjore.

Për mos me i dhënë artikullit formën e një projekti ligjuer po e lâ vetëm me këto shënime themelore e të pergjithshme e s' po shkoj më gjatë. Shpresoj se kanë me mundun, mëndimet e mija, pak s' paku me u bâmun objekt bisedimi, në mos në qarqe zyrtare, ku ndoshta s' kishin me pasë meritim me hë, ndër shokë kompententë të perjashtëm që interesohen për çështje gjallnore t' Atidheut.

Mustafa Kruja.

Lajme vëndi.

Kabineti, tue mos pasë shumicën e Këshillit të komit, dha dorhjekjen e prej Këshillit të Nëntë u emnue si Kryeminister Z. Enas Vrijoni, i cili përbanë Qeverinë e re me këta misa: Ministri i P. Mbrendshme i Fuad Bej Dibra, Ministri i Luftës Kolonel Salahedin Bej Prizrendi, Ministri i Arsimit Dr. Krišto Floqi, Ministri i Drejt-sis Xhefer Ypi, Ministri i Financavet Tef. Curani. Ministri i P. të Jashme do të zgjedhet për së shpejti.

Uroj që veprim të mbarë për dobi t' Atidheut!

* * *

Mbas tre muejsh, qi Drejtori i "Agimit" Z. Karl Gurakuqi u gjet për disa punë private n' Austri, me 10 të Nândorit kthei në Shkodër e nuer prap përsipër Drejtimin e të së përkohshmes, e cila në mungesë të tij, ishte përkohësisht nën drejtim të Z. Dr. Kristo Floqit, i cilli pa pritue aspak e kreu detyrën tue [i sjellë në ket mëndyrë shërbim Shoqnis e përnjiheri edhe Atdheut. -

* * *

Z. Kadri Borshit, Mbarshtguesit t' "Agimit", i cili per gjashtë muej me cenë të pashoqe qi diftoi e me kujdes të madh qi tregoi, i dha një fëtyrë të kândshme e një rregullim të plotë mbarshtimit të së përkohshmes s' onë, me idhnim të madh t' onin sot i duhet me dhânë dorehjekjen prej kësaj detyre, tue qenë se Atdheu i vën për barrë një nëpunsi, për të cillen kâ krye këndimet e âsht i zoti. Dorhjekjen na bân të dijtun shoku i jonë i dashtun me ket letër, qi prej Tirane i çon Drejtimin t' "Agimit" me 3 Nânduer 1920.

Të nderueshmit Zot

Drejtorit t' "Agimit"

Mbassi kjeçë i thirrur në Tiranë në Degën t' ême, d. m. th. në Drejtorin e Përgjithshme të Bulqësis si Sekretar i I, e tash së mrami më duhet me u nisë për Gjinokastër si Drejtori i Zyres së Bulqësis i asaj Prefekturë, e nuk âsht e mundun qi t' a kryej mâ at detyrë, të cillen me plot gzim e pata pranue, marr guzimin me Ju paraqitë dorhjekjen t' ême si Mbarshtgues i së Përkohshmes sympathike "Agimi" organit të Shoqnis "Vllaznija" të cillit zâni i ushton i kândshëm ndër të gjitha viset e Shqypnis. Ju lutem gjithnji të më pranoni si Përfaqësues

t' "Agimit" për Gjinokaster e Shqypni të Jugut.

Me shpresë të plotë se dishiret e mija kan me u pranue e Jueji me nder Ish-marshtruesi i së Per. Politike Letrare "Agimi":

KADRI BORSHI

U r i m e

Shoqit t' onë të dashtun, Drejtorit t' "Agimit" Z. Karl Gurakuqit, i cilli me 4 Shtatuer të këtij vjeti u fejue me Zojushën Hanny Jurda prej qytetit Salzburg n' Austri, i paraqesim urimet t' ona e dishrojmë, qi sâ mâ parë të lidhet me të në një bashkim të përjetshëm.

Shokët e Shoqnis "Vllaznija,,

* * *

Bashkpuntorit t' onë të palodhshëm, mikut t' onë të dashtun, Shkelqesis së Tij, Z. Dr. Kristo Floqit, të cillin meritimet e naltuen në shkallë të Ministrisë t' Arësimit, i urojmë nëpunsin e madhnueshme, qi ka marrë përsipër, e shpresojmë se mëndja e hollë e tija kâ të dijtë me çmue vjestjen e se të cillit nëpunës Arësimi e ka me preferue ata qi kanë krye shkollat e nëvojshme për ket degë e nuk kâ me durue, qi rjerz me diploma e me këndime të duhshme të lenen mous dore ase të parasohen me njerz, qi kanë krye një shërbim fillore edhe atë si ndihmo Zot.

Drejtimi.

**BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)**

BIBLIOGRAFI

Si për gjith vjetë edhe simjet »Vepra Pijore« nën Nr. 27 botoi Kalendarin 1921 e me ket vepër shtoi numrin e libravet e të botimevet të veta për lulzim e zhvillim të vorfnes gjuhës s'onë. Shum janë ata qi shkruajn, por fort pak janë ata qi merrjnë qellimin e vet me shkrime qi botojnë. Shkruesi qi mërr pënden në dorë me shkruë përmì një themë, do të mëndojë a është i zoti me i dalë në krye qellimit qi kà vù përpara s'ÿsh, pse nuk është parës si me shkruë një letër dashtnìje, ku dashtnori fillon me shkruë pà dajtë mbarimin e mbaron per pà dajtë fillimin, por duhet mëndue mirë se ku vret se e cilla fjalë e sidomos këtu ndër në qi mbarë me e pasë t' a sjellin mbrapshtë. Me këto fjalë nuk po duem me thënë, se Kalendarin 1921 është shkruë keq e nuk kà merrrjtë qellimin e vet; jo larg prej nesh këjo fjalë, pse Kalendarin 1921 ka copa shkrimesh me randsi si b. f. »Poeta i Kabashit« prej të cillit shkrim mund të xiëren pak a shumë shënime mbi historin e Shqypnis e na bân të njoftun një poet të natyrshëm në të cillin nuk pûnoka shkolla as dija, por natyra vetë. Kishim me e këshillue shkruesin e këtij artikulli Z. D. L. Shanton, idhealistin t' onë, të botoj ndonji vjerrshë të këtij poeti, qi të dijmë edhe na me çmue vjerrjen e tij. Ndër fletët e Kalendarit të simjetshëm shofim edhe 6 tingllime të shkrueme prej Z. D. Gaspër Thaçit, të këtij shkrimtari të mshehët e të pandigjuem deri sot ndër shkrime botore, por qi kush e njef, është ai, qi i ndrÿmun n' odë të vet gëzimin e vet e giën në letresì e në studim të fjalve të reja ase të papërdorueme. Çile gojën edhe ti D. Gaspër e t' a ndijmë at tingllimin t' and!

Gjajë vllaut t' and, qi me vjerrsha të veta begatoi letresin shqyptarë e qi edhe simjet zbukuroj Kalendarin me një vjerrshë të madhnueshme e të bindueshme »Roja e Shqypnis«. Si për gjith vietë Kalendarin na kà kënaqë me pikla historije ashtu simjet na qiti në dritë e na bân të njoftun dy papë Shqyptarë. Vetëm një sënd na kà rà në s'ÿ e na kà bân përshtypje: Z. Prof Zef Sqiro njimënd është një shkrimtar i vltët e na i bindemi, por nuk na e mërr mëndja pse fëtyra e tij kà pasë aq randsi sà me u vù në syprinë të një Kalendarit të përvjetshëm, tue pasë sà e sà ftyra mât të shkelqyeshme si të kohës së sotshme ashtu të moqme; por me gjith ket mund të jën ndonji arsyë, qi e kà bân të randsieshme fëtyrën e tij, por qi na nuk mundemi me e dajtë. Mandej tue qenë se Kalendarin del një herë në vjetë, do t' ishte mirë, qi çopa shkrimesh të botueme andej e këndej ndër të paktat fletore e të përkohshme, qi kà sot gjuha shqype mos të përsëriten, mbassi lexuesat janë aq të pakë, qi me përsëritje shkrimesh, mërziten e bjerrin edhe dishirin qi kanë me këndue shqyp; e kështu vepër e jo dobì kà letresija e jonë.

Pse Kleri katolik e na çilë ravën në lāmë të letresis e jo Hoxhallarët e Popat shqyptarë kishin me shkruë me e dajtë prej Kalendarit të Vepër Pijore. Na nuk dijmë se ku është qellimi i këtyne fjalve pà pasë një shkoqitje mât të gjatë, pse kishim me këndë gadi me dajtë ket përgjegjë, qi po dishkrokan me e pasë.

Kalendarin e kà çimin 3 kr. argjant e shiten në Shqyp e Zojës së Papërlycës. I a u porosisim të gjith lexuesavet shqyptarë.

Criticus